

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 222/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

235/2009. (VIII. 5.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **budapesti lakos¹** panaszos 2009. március 23-án előterjesztett **panaszát** a 2009. augusztus 5-én – dr. Juhász Imre elnökhelyettes távollétében – megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság – vezetőjéhez.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg, illetve alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, mivel az alapjog korlátozása jogszerűen történt.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2009. március 23-án terjesztett elő panaszbeadványt a 2009. március 15-én őt érintő rendőri intézkedések (igazoltatások, terület lezárások) és egyéb rendőri kötelezettségek (felvilágosítás adások) tárgyában; és kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki.

I.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

1) A panaszos 2009. március 23-án terjesztett elő panaszbeadványt a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Hivatalánál, amelyben előadta, hogy 2009. március 15-én 18 óra 20 perc körül Budapesten, az V. kerület, Bajcsy-Zsilinszky úton, a Bazilikát elhagyva haladt az Alkotmány utca felé, hogy egy rendezvényen vegyen részt, a Bajcsy-Zsilinszky utat azonban a Rendőreg teljes szélességében lezárta. A panaszos azon kérdésére, hogy: „Mi zajlik itt?“, a rendőröktől választ nem kapott. Leírása szerint „felfegyverkezett rendőr bűnözők tömege több esetben rátámadt a békés polgárookra.” A rendőrök a Deák Ferenc tér irányába terelték a tömeget, miközben egy „alig érthető rendőri felszólítás” fokozott ellenőrzésről adott tájékoztatást. A tömeget azonban a Deák Ferenc tér felől a Lázár utcánál szintén megakadályozta a rendőrség a továbbhaladásban. Itt a panaszos elmondása szerint Dr. Morvai Krisztina és Dr. Gaudi-Nagy Tamás is érdeklődött a rendőröktől ennek okáról, de eredménytelenül. 18 óra 58 perckor a panaszos betelefonált a 107-es telefonszámra, hogy szabad mozgásának akadályoztatását jelezze, a vonalban lévő rendőr tiszt azonban nem volt hajlandó érdemi intézkedéseket tenni az ügyben, mert állítása szerint a megadott helyszínen minden irányba lehet közlekedni. A panaszos közölte vele, hogy ebben téved, és megkérdezte a nevét, ám ő csak annyit válaszolt, hogy ő a 013-mas kezelő. Az a rendőr, akivel Dr. Morvai Krisztina és Dr. Gaudi-Nagy Tamás is beszélt, azt közölte, hogy igazoltatásokat fognak alkalmazni mindenkivel szemben.

2) Ezt követően a panaszos átment a rendőr sorfalon, mire egy „azonosító számot láthatóan nem viselő egyén” a személyazonosító igazolványát kérte; abba azonban bele sem nézet, a Schengeni Információs Rendszerből és a körözési rendszerből meg sem próbálta a panaszos adatait leellenőrizni. Mikor a panaszos a Lázár utcán próbált továbbhaladni, „fegyveres személyek” ezt ott is megakadályozták. Az Ó utca és a Bajcsy-Zsilinszky út sarkánál pedig a Készenléti Rendőrség állományába tartozó „egyenruhás személyek” állták körbe, és – 19 óra 16 perc körül – igazoltatták, adatait igazoltató lapon rögzítették. Közben róla és a körülötte álló személyekről videofelvételt is készítettek.

A panaszos mindezeket emberi és alkotmányos jogai – gyülekezési szabadsága, mozgásszabadsága, személyi szabadsága, személyes adatok védelméhez való alapvető joga – durva megsértésének tartotta, és kérte a Testületet az ügyével kapcsolatban keletkezett iratok és a videofelvétel beszerzésére. Panaszbeadványát a BRFK hivatalvezetője az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatának vezetőjén keresztül megküldte a Testület részére. A Testület a beadványt 2009. április 8-án érkezett.

II.

A tényállás további tisztázása érdekében a Testület megkereste az illetékes rendőri szerv vezetőjét és kérte, hogy az ügyben keletkezett iratokat és rendőrségi dokumentumokat – különösen az útlezárások indokáról, a jelen volt rendőri erők feladatairól, a panaszossal szemben fogantatosított intézkedések jogalapjáról – küldje meg a Testület részére. A BRFK hivatalvezetője, valamint a Készenléti Rendőrség parancsnoka az ORFK Ellenőrzési Szolgálat útján az alábbi dokumentumokat bocsátotta a Testület rendelkezésére.

1) Budapest rendőrfőkapitánya a 0100/12945/2009. ált. számú egyedi utasításában, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 30. §-ának (1), valamint (3) bekezdése alapján Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el 2009. március 14-én 0 órától 2009. március 16-án 8 óráig. A feladat végrehajtásába beosztott rendőri állomány a fokozott ellenőrzés keretében figyelemmel kísérte a rendezvényekre érkezőket, megakadályozta az esetleges jogsértések kialakulását. Ennek során szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat- és csomagátvizsgálást hajtott végre. Az állomány feladata volt az esetlegesen megbomló rend helyreállításában való közreműködés, jogsértés esetén a szükséges intézkedések végrehajtása. Az utasítás indokolása szerint a nemzeti ünnepekhez kapcsolódó események, rendezvények kiemelkedő társadalmi jelentőséggel bírnak, amely indokolta teszi, hogy ezek nyugodt körülmények között, zavartalanul, a résztvevők biztonságának garantálása mellett kerüljenek megrendezésre. A nemzeti ünnep és az egyéb demonstratív tömegrendezvények biztonságos lebonyolítása érdekében indokolt az érintett helyszíneken a személy- és gépjárműforgalom fokozott ellenőrzése. Ezen kívül az indokolás tartalmazza mindazokat a jogszabályhelyeket, amelyek a fokozott ellenőrzés elrendelését lehetővé teszik.

2) A BRFK hivatalvezetőjének tájékoztató levele szerint – amely hivatkozik Budapest Rendőrfőkapitánya Rendészeti Helyettesének válaszára – 2009. március 15-én a főváros területén több demonstratív, kiemelt biztonsági kockázattal járó rendezvény megtartására került sor. A panaszos beadványában említett helyszínen a Jobbik Magyarorszáért Mozgalom rendezvénye zajlott, amelynek végén a résztvevők szabadon, több irányban is elhagyhatták a területet. A helyszínt konkrétan öt irányban is el lehetett hagyni, amelyek közül kettő rendkívül gyors helyváltoztatást biztosító tömegközlekedési eszköz (kisföldalatti, metró) megállóhoz vezetett. A rendőrség ennek következtében a rendezvényről elvonuló személyeknek csupán egy hatodik útvonalát zárta el a rendőrség, a Bajcsy-Zsilinszky útnak a Nyugati pályaudvar felé vezető szakaszát. A Rendőrség mozgó kihangosító kocsikkal a hazafelé tartó személyeket folyamatosan tájékoztatta a helyszín elhagyására vonatkozóan, illetve arról, hogy éppen merre, milyen irányba lehet elhagyni az adott helyet. Ezt maga a panaszos is elismerte. A rendőrnek csapaterőben történő szolgálat ellátásakor nem feladata

az egyes személyek külön-külön történő felvilágosítása, ezt a feladatot a kihangosító kocsik kezelői látják el.

A kiemelt biztosítás során a több helyen történő útlezárásokat és rendőrségi kordonok alkalmazását, mint biztosítási módszert a közbiztonsági helyzet folyamatos értékelése, a főváros közrendjének fenntartása, a rendezvényeken részt venni nem kívánók zavartalan közlekedésének biztosítása, valamint az élet- és vagyonbiztonság megóvása indokolta.

A rendőrök öltözékével kapcsolatban megállapítható volt, hogy a BRFK Ellenőrzési Szolgálat, valamint az útba indító parancsnok az eligazítást követően, és a helyszínparancsnokok is minden esetben ellenőrizték a szolgálatot ellátók felszerelését és ruházatát; hiányosságot vagy rendellenességet egy esetben sem tapasztaltak.

3) A panaszossal szemben foganatosított igazoltatásról kiállított igazoltató lap szerint őt az általa említett helyen 2009. március 15-én, 19 óra 24 perckor igazoltatták. Az igazoltató lap ezen kívül rögzítette a panaszos személyes és lakcím adatait, a „cselekmény rövid leírása” mezőben azonban csak az igazoltatás helyszíne van megjelölve.

4) A Készenléti Rendőrség parancsnokának tájékoztató levele is kitér rá, hogy a panaszos által említett helyszín közelében egyrészt a Jobbik Magyarországért Mozgalom bejelentett rendezvénye zajlott az V. kerület, Erzsébet tér környékén, másrészt a Szent István téren a Budaházy György által bejelentett megemlékezés, valamint az Alkotmány utcában a Magyar Önvédelmi Mozgalom által bejelentett rendezvény került megtartásra. A Bajcsy-Zsilinszky út és az Ó utca kereszteződésénél tartózkodó rendőri erők e rendezvények biztosítását hajtották végre.

Az V. kerület, Bajcsy-Zsilinszky út és Ó utca kereszteződésénél a rendezvénybiztosítás helyszíni parancsnokának utasítására a rendőri erők területzárást alkalmaztak, ugyanis az elrendelt fokozott ellenőrzés keretében az Alkotmány utca irányába haladók igazoltatását és ruházat átvizsgálását kellett végrehajtani. A helyszínen lévő tömeg tájékoztatása a Készenléti Rendőrség felszólító gépjárműve segítségével történt meg. A tájékoztatás arról szólt, hogy a Rendőrség a területet lezárta, ott fokozott ellenőrzést hajt végre, és a területet a Bazilika irányába lehet elhagyni. Az első tájékoztatás 18 óra 35 perckor hangzott el, majd több alkalommal megismétlésre került, amelyről kép- és hangfelvétel is készült.

A Készenléti Rendőrség parancsnoka azt is megállapította a nyilvántartott eseménynapló alapján, hogy 2009. március 15-én, 19 óra 14 perckor, az ott

nevezett r. zászlós ellenőrizte a panaszos adatait, aki nem szerepelt a körözési rendszerben. Az intézkedő rendőrök az elrendelt fokozott ellenőrzés [Indokolás II. rész 1) pont], az Rtv. 29. § (1) bekezdése, 30. § (3) bekezdése, valamint a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 4. § (1) bekezdése, és 38. § (1) bekezdése alapján jártak el. A panaszost 2009. március 15-én csak egy esetben igazoltatták. A panaszossal szemben a Készenléti Rendőrség által fogantatosított igazoltatásról videofelvétel nem áll rendelkezésre.

5) A panaszost igazoltató r. zászlós jelentése szerint ő az említett napon csapatszolgálati feladatot látott el a Készenléti Rendőrség I. Bevetési Főosztály IV. Bevetési Osztály 1. Alosztály állományaiban, Budapesten, az V. kerület Bajcsy-Zsilinszky út – Arany János utca – Ó utca környékén. Az említett időszakban fokozott ellenőrzés volt elrendelve. Az ezen a területen összegyűlt tömeget felszólították, hogy hagyják el a helyszínt a Bazilika irányába. Mivel ennek az összegyűlt személyek nem tettek eleget, a helyszíni parancsnok utasítást adott a jelenlévők igazoltatására és adataik rögzítésére. Ennek keretei között a Bajcsy-Zsilinszky út és az Ó utca kereszteződésénél több személyt intézkedés alá vontak, de őket igazoltatásuk és a körözési rendszerben történt ellenőrzésük után nem korlátozták a szabad mozgásukban, a területet bármelyik irányba elhagyhatták. Az intézkedést a helyszínen senki nem sérelmezte, a r. zászlós jelvényt, beosztási helyét senki nem kérte el, azonosító száma pedig jól látható módon volt elhelyezve, azt bárki leolvashatta, feljegyezhetette. Az említett napon a r. zászlós senkivel szemben nem intézkedett visszatérően.

6) A Készenléti Rendőrség Rendészeti Igazgatósága I. Bevetési Főosztály IV. Bevetési Osztály vezetője összefoglaló jelentésének vonatkozó részei (2-3. oldal) szerint az osztály állománya az említett napon 15 óra 58 perckor foglalta el felállítási helyét a Bajcsy-Zsilinszky út – Dessewffy utca kereszteződésénél. 18 órakor a főosztályvezető utasítására a Bajcsy-Zsilinszky út 30. szám előtt az állomány más rendőrökkel együtt az utat teljes szélességében lezárta, és igazoltatta a területen jelen volt személyeket. 18 óra 35 perckor a tömeg felszólítását követően lassú kiszorításba kezdtek a Deák Ferenc tér irányába. 18 óra 44 perckor a tömeget ismét tájékoztatták, hogy fokozott ellenőrzést hajtanak végre, a területet a Bajcsy-Zsilinszky úton a Szent István tér irányába lehet elhagyni. Ezt követően a rendőrsorfal előre mozgott a Bajcsy-Zsilinszky út 19/B. számig, amikor is értesítést kapott az osztályvezető, hogy az állomány egy részét a tömeg üvegekkel dobálja, ezért erősítést kérnek. A főosztályvezető utasítására a sorfalat 19 óra 7 perckor megszüntették, az állományt a Bajcsy-Zsilinszky út járdáján felsorakoztatták. 19 óra 10 perckor a Bajcsy-Zsilinszky út – Ó utca kereszteződésében az állomány előtt álló személyeket igazoltatták.

7) A Testület egy a Rendőrség által a panaszos egy másik, kapcsolódó panaszbeadványa elbírálásához [ld. 234/2009. (VIII. 5.) számú állásfoglalás] megküldött hangfelvételét is figyelembe vette vizsgálata során. Ez a panaszos 107-es telefonszámra tett bejelentését rögzítette, és a fent írtakat alátámasztotta, azzal a kiegészítéssel, hogy a vonalban lévő rendőr valóban megjelölt a terület elhagyására útvonalakat (Erzsébet tér felé, illetve a Bazilika irányába), de azt is közölte, hogy a panaszosnak alá kell vetnie magát az igazoltatásnak, ha a rendőrsorfalon át kíván haladni. Ezzel egy időben hallatszik az is, ahogy a panaszost – feltehetően a Bajcsy-Zsilinszky út és a Lázár utca kereszteződésénél – egy rendőr igazoltatni kezdi.

8) A Testület a panasz elbírálásakor figyelemmel volt az ORFK honlapján közzétett közleményekre is, amelyek előzetes tájékoztatást nyújtottak az elrendelt fokozott ellenőrzésről (2009. március 13., 11 óra 16 perc), illetve tájékoztatást nyújtottak a Bajcsy-Zsilinszky úton kialakult helyzetről. Ez utóbbi közlemény szerint – amely 2009. március 15-én 19 óra 50 perctől volt elérhető – a Jobbik Magyarországért Mozgalom rendezvényét követően a tömeg nagy része hazaindult, azonban voltak személyek, akik vonulások rendezvényt akartak kezdeményezni. A rendőrség ezért a Bajcsy-Zsilinszky úton élő sorfállal a vonulást megakadályozta, és felszólította a résztvevőket, hogy a Bazilika előtt lévő bejelentett demonstráción van lehetőség részt venni, illetve az Erzsébet tér irányába lehet elhagyni a helyszínt. A tájékoztatás továbbá arról is szólt, hogy a korábban a Corvin közbe, illetve a Liszt Ferenc térre bejelentett demonstrációt a rendőrség megtiltotta. Miután a tömeg az Alkotmány utcához egy másik bejelentett és tudomásul vett rendezvényre vonult, a Bajcsy-Zsilinszky út forgalmát a rendőrség megindította. A környéken helyre állt a rend.

III.

A Testület megállapítása szerint a panaszost érintő rendőri intézkedések és egyéb rendőri kötelezettségek érintették a panaszos személyi szabadságát, gyülekezési szabadságát, tisztességes eljáráshoz, valamint személyes adatai védelméhez való alapvető jogait.

1) Az Rtv. 15. §-a (az arányosság követelménye) szerint: „(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.” A 17. § (1) bekezdése szerint: „A Rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben

foglaltak szerint korlátozhatja.” Az Rtv. 19. § (1) bekezdése szerint: „A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.” A Rendőrség segítségnyújtási kötelezettségeként az Rtv. 24. § (1) bekezdése kimondja, hogy: „A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.”

A fokozott ellenőrzésről szóló Rtv. 30. § (1)–(3) bekezdései szerint: „(1) A Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja. (2) A Rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat. (3) A Rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.” A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 39. § (1) bekezdése szerint: „A fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott-tartózkodókat igazoltatják.”

Az Rtv. csapaterő alkalmazásáról szóló 58. §-a (1) bekezdésének g) pontja, valamint (2) bekezdése szerint: „(1) A rendőrök csapaterőben alkalmazhatók a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó vagy más jelentős rendezvény rendjének biztosítására (...). (2) Csapaterő alkalmazása során a Rendőrség a 17. § (1) bekezdésben írt jogokat indokolt mértékben korlátozhatja, területet személy- és járműforgalom elől elzárhatja.” A Szolgálati Szabályzat 73. § (1), (3)–(4) és (6) bekezdései szerint: „(1) A csapaterő alkalmazása esetén a Rendőrség a személyi állomány összevonása és kötelékbe szervezése, ennek egyszemélyi parancsnoki vezetés alá helyezése, továbbá sajátos taktikai szabályok alkalmazása útján biztosítja a feladat végrehajtását. (3) A csapaterő alkalmazásának elrendelésére illetékességi területén az Rtv. 58. §-a (1) bekezdésének b)-j) pontjaiban meghatározott esetekben a rendőrkapitány, a rendőrfőkapitány és az országos rendőrfőkapitány vagy helyetteseik jogosultak.

A csapaterőt az erre a célra létrehozott törzs, valamint az alárendelt alegységek, szolgálati csoportok, csoportosítások élén álló parancsnokok útján az elrendelő vagy az általa intézkedésben kijelölt parancsnok (a továbbiakban: parancsnok) vezeti. Az alkalmazás tervét a parancsnok készíti elő, és annak szolgálati előjárója hagyja jóvá. (4) A rendőri intézkedések és a kényszerítő eszközök tekintetében jogszabályban meghatározott kivételtől eltekintve a csapaterőt a rendőrré vonatkozó jogok illetik meg, és kötelezettségek terhelik. (6) A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: gyülekezési törvény) hatálya alá tartozó, illetve más jelentős rendezvény helyszínén csapaterőnek a biztosításban való részvétele esetén azt a területet, ahová a belépők fokozott ellenőrzése kötelező, a rendőri szerv vezetője határozza meg. A fokozott ellenőrzés egyes feladatainak ellátására a rendezőt, a szervezőt a rendőri szerv vezetője hivatalosan felkérheti, akit – ha ezt vállalja – a végrehajtás módjára fel kell készíteni.”

2) A rendelkezésre álló információk alapján kijelenthető, hogy a panaszosnak – aki egyes 2009. március 15-ei rendezvényeken résztvevőként jelen is volt – tudnia kellett az aznapra elrendelt fokozott ellenőrzésről, amelyről egyébként a Rendőrség a honlapján előzetesen egy tájékoztatást is közzétett, illetve amelyre egyéb médiumok is felhívták a figyelmet. Így értesülnie kellett arról is, hogy Budapest területén, különösen az egyes bejelentett rendezvények helyszínein illetve azok közvetlen közelében az Rtv. illetve a Szolgálati Szabályzat hivatkozott rendelkezései alapján a Rendőrség részéről igazoltatásokra, ruházat és csomag átvizsgálásokra, valamint terület lezárásokra lehet számítani.

A fokozott ellenőrzés elrendeléséről a Testület már több korábbi állásfoglalásában – így pl. a 199/2009. (VII. 1.) számú, vagy a 200/2009. (VII. 1.) számú állásfoglalásaiban – kimondta, hogy az egyfajta „mögöttes felhatalmazást” jelent, amely azonban nem korlátlan. Vizsgálható egyfelől az, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése indokolt volt-e, másfelől az is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított konkrét intézkedés nem volt-e egyértelműen indokolatlan a fokozott ellenőrzés céljainak fényében. Annak megítélése kapcsán, hogy a rendőrség a fokozott ellenőrzés elrendelésének lehetőségével az említett napon indokoltan élt-e, a Testület jelentőséget tulajdonított a közelmúlt rendezvényekkel összefüggő tapasztalatainak. Ebből kiindulva, tekintettel a rendezvények és várhatóan a résztvevők igen nagy számára, alappal lehetett számítani a demonstrációk helyszínén, illetve azok közelében rendbontók megjelenésére, a közrendet és köznyugalmat megzavaró eseményekre. Ezért a Testület megítélése szerint a rendezvények helyszínéhez közeli területekre nézve a rendőrség indokoltan rendelt el fokozott ellenőrzést.

A Testület ugyanakkor megjegyzi, hogy fokozott ellenőrzésnek a főváros teljes területére történő elrendelése olyan esetekben, amikor rendezvény csak

Budapestnek jól behatárolható területén kerül megtartásra, az arányosság követelményét nem veszi kellően figyelembe; még akkor sem, ha a rendezvényre érkezők, és az onnan távozók biztonságának garantálása a rendezvény konkrét helyszínénél nagyobb terület ellenőrzés alatt tartását teszi szükségessé. Mivel a fokozott ellenőrzés elrendelése adott esetben a jogszabályi felhatalmazáson túli felhatalmazást keletkeztethet, ezért a Testület a jövőre nézve is fenntartja a jogot arra, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelésének indokoltságát és megalapozottságát az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményének szempontjából, konkrét egyedi ügyekben vizsgálat tárgyává tegye.

3) Mindezek alapján azonban konkrétan a panaszos esetében a sérelmezett alkalmi terület lezárások – tekintettel az elrendelt fokozott ellenőrzésre, illetve arra, hogy több rendezvény is folyamatban volt a közelben – nem tekinthetők jogszerűtlennek, sem aránytalanoknak. A panaszos személyi szabadságát e lezárások jogszerűen korlátozták, mivel azok lehetőségéről a Rendőrség már előre értesítette a rendezvényeken részt venni kívánó személyeket, a lezárások nem tartottak aránytalanul hosszú ideig, azokra – a BRFK hivatalvezetőjének tájékoztató levele szerint – a közbiztonsági helyzet folyamatos értékelése, a főváros közrendjének fenntartása, a rendezvényeken részt venni nem kívánók zavartalan közlekedésének biztosítása, valamint az élet- és vagyónbiztonság megóvása érdekében került sor a rendezvényekhez közeli helyszíneken. Mindezek mellett a panaszosnak a Deák Ferenc tér környékéről, az ott megtartott rendezvény befejezését követően lehetősége lett volna több irányba is elhagyni a helyszínt, illetve onnan akkor metróon is idővesztés nélkül tovább tudott volna utazni. A panaszos azonban nem kívánt élni ezekkel a lehetőségekkel, hanem többedmagával a Bajcsy-Zsilinszky úton indult el gyalog a Nyugati pályaudvar irányába. Az itt történt alkalmi útlezárás során a rendőrség – tekintettel az ORFK honlapján 2009. március 15-én 19 óra 50 perckor közzétett közleményre is – megfelelő tájékoztatást nyújtott a tömegnek arról, hogy a helyszínt merre hagyhatják el, illetve milyen egyéb rendezvények vannak folyamatban a közelben. Ezen információk alapján megállapítható, hogy az adott körülmények között az alkalmi útvonal lezárások a panaszos személyi szabadságát és gyülekezési szabadságát jogszerűen korlátozták, ez alapjogi sérelmet nem okozott.

4) A panaszos kifogásolta azt is, hogy amikor a rendőri sorfállal találkozott, és az egyik rendőrtől azt kérdezte, hogy: „Mi zajlik itt?“, a rendőröktől választ nem kapott. Leírta ugyanakkor azt is, hogy egy „alig érthető rendőri felszólítás” fokozott ellenőrzésről adott tájékoztatást. A BRFK hivatalvezetőjének tájékoztató levele külön is kitért arra a körülményre, hogy a helyszínen Rendőrség mozgó kihangosító kocsikkal a hazafelé tartó személyeket folyamatosan tájékoztatta arról, hogy éppen merre, milyen irányba lehet elhagyni az adott helyet. Ezt alátámasztja az ORFK honlapján 2009. március 15-én 19 óra

50 perckor közzétett közlemény is, és ezt maga a panaszos is elismerte. A BRFK hivatalvezetőjének tájékoztató levele szerint a rendőrnek csapaterőben történő szolgálat ellátásakor nem feladata az egyes személyek külön-külön történő felvilágosítása, ezt a feladatot a kihangosító kocsik kezelői látják el. Az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat fent idézett rendelkezéseiből kitűnik, hogy csapaterő az adott esetben, az Rtv. 58. § (1) bekezdésének g) pontja alapján alkalmazható volt. Ilyen esetben a szolgálatot teljesítő állományt a Szolgálati Szabályzat 73. § (1) bekezdése szerint összevonják, kötelékbe szervezik és egyszemélyi parancsnoki vezetés alá helyezik. Ilyen esetben – a (4) bekezdés szerint – a rendőri intézkedések és a kényszerítő eszközök tekintetében bizonyos kivételektől eltekintve a csapaterőt a rendőrrre vonatkozó jogok illetik meg, és kötelezettségek terhelik.

Mivel pedig az Rtv. 24. § (1) bekezdése a rendőr kötelezettségeként írja elő, hogy köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni, csapaterőben történő szolgálatteljesítés során ez az általános segítségnyújtási kötelezettség is a csapaterőt, illetve annak parancsnokát terheli; már csak azért is, mert a kötelékben összevont egyes utasításokat végrehajtó rendőröktől nem is feltétlenül várható el, hogy a hozzájuk forduló személyeknek minden szükséges információ birtokában teljes értékű felvilágosítást tudjanak adni, miközben az egyéb csapaterőben teljesítendő feladataikat is el kell látniuk. A csapaterő parancsnoka – illetve rendezvények esetében, a rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990. (V. 14.) BM rendelet 9. és 12. §-ai alapján a rendbiztos(-ok) és a biztosítás parancsnoka – az a személy, aki a helyszínről, az éppen folyamatban lévő intézkedések indokairól és jogalapjáról, a kialakult helyzet értékeléséről stb. meglévő információk teljessége birtokában megfelelő felvilágosítást adhat, és az idézett jogszabályhely alapján ez az ő kötelezettsége is. Amennyiben ennek a feltételei fennállnak, e kötelezettségének részben eleget tehet a BRFK hivatalvezetőjének tájékoztató levelében idézett módon, vagyis kihangosító szolgálati járművekkel is; ettől függetlenül azonban a Testület véleménye szerint a fent írt személyek nem zárkozhatnak el teljesen attól, hogy a hozzájuk fordulóknak a tőlük elvárható felvilágosítást más módon is megadják. Ezzel ugyanis megfosztanák őket attól a lehetőségüktől, hogy érdemben tájékozódjanak olyan esetekben is, amikor pl. a kihangosító szolgálati járműről elhangzó tájékoztatás nem érhető, vagy nem nyújt elegendő információt, a csapaterőben szolgálatot teljesítő – és a személyekkel közvetlenül kapcsolatba kerülő – rendőrök pedig nincsenek abban a helyzetben, hogy a szükséges felvilágosítást megadhassák.

A Testület álláspontja szerint ezért ilyen esetekben a fent nevezett rendőrök – a csapaterő parancsnoka, a rendbiztosok, a biztosítás parancsnoka – azok a személyek, akiket az Rtv. 24. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettség teljes

egészeiben terhel, az ésszerű és érdemi felvilágosítás-adási kötelezettségnek nekik kell eleget tenniük, még olyan esetekben is, ha erre egyébként kihangosító szolgálati járműveket is igénybe vesznek. Annyi azonban a csapaterőben szolgálatot teljesítő rendőröktől, illetve adott esetben a Rendőrség segélyhívó telefonszámain elérhető szolgálatot teljesítő rendőröktől is joggal várható el, hogy ha ők maguk nincsenek abban a helyzetben, hogy a hozzájuk fordulóknak a kért információkat rendelkezésükre bocsássák, akkor az említett erre köteles, helyszínen jelen lévő rendőrök nevét vagy elérhetőségét nekik megadják, vagyis lehetővé tegyék a hozzájuk fordulás lehetőségét.

5) A vizsgált panaszügyben a panaszos a rendőrségi dokumentumokkal egybevágóan kitért arra, hogy a helyszínen a kihangosító szolgálati járművek tájékoztatást adtak arról, hogy a fokozott ellenőrzés miatt létesítették az alkalmi útlezárásokat, és arról is, hogy milyen irányba lehet távozni, illetve a környéken hol milyen rendezvények vannak folyamatban. Ezért a panaszosnak tisztában kellett lennie a kialakult helyzettel, már csak azért is, mert ezt a felvilágosítást megismételte – némileg részletesebb útmutatást nyújtva – az a rendőr is, akivel a panaszos a 107-es telefonszámon beszélt. A panaszos mindezek után tudhatta, hogy az előzetesen elrendelt – és a panaszos előtt feltehetően ismert – fokozott ellenőrzés alapján történtek a területlezárások az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat fent hivatkozott rendelkezéseinek megfelelően, tudhatta azt is, hogy milyen irányba hagyhatja el a helyszínt, és azt is, hogy szintén a fokozott ellenőrzés alapján igazoltatások fogantatosítására lehet számítani a kérdéses helyszínen. Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrség felvilágosítás-adási kötelezettségével összefüggésben a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga a konkrét esetben nem sérült.

IV.

1) Az Rtv. 29. § (3) bekezdése szerint: „Az igazoltatás során rögzíteni kell – ha további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják – az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, valamint az igazoltatás helyét, idejét és okát.” A 42. § (1) bekezdése szerint: „A Rendőrség a rendőri intézkedéssel, illetve az ellátott szolgálati feladattal összefüggésben az intézkedéssel érintett személyről, a környezetéről, illetőleg a rendőri intézkedés szempontjából lényeges körülményről, tárgyról képfelvételt, hangfelvételt, kép- és hangfelvételt (a továbbiakban: felvétel) készíthet.” A Szolgálati Szabályzat 38. § (1) és (2) bekezdései alapján: „(1) Az igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. Ha az okmány valódisága kétséges, a rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel. Felszólítja az igazoltatott személyt adatainak bemondására, a bemondott adatokat az okmánnyal összehasonlítja. Az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell

az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben, illetőleg – szükség szerint – a személyi adat- és lakcím nyilvántartásban, vagy az okmány-nyilvántartásban. (2) Az igazoltatás során meg kell állapítani a személy azonosságát, és az igazoltató lapon rögzíteni kell annak az igazoltatottnak az Rtv. 29. §-ának (8) bekezdése szerinti személyazonosító adatait, az igazolványának sorozatát és számát, valamint az igazoltatásának helyét, idejét és okát, akinél ez a további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják.”

2) A fenti és az Indokolás előző részében hivatkozott jogszabályhelyek alapján a Testület a panaszos beadványának azon részeit illetően, amelyben azt sérelmezte, hogy az általa említett helyszíneken igazoltatására került sor, amelyek során egy alkalommal nem ellenőrizték le az adatait a Schengeni Információs Rendszerből illetve a körözési rendszerből, a másik alkalommal pedig az igazoltatásról igazoltató lapot állítottak ki, miközben az intézkedésről – a panaszbeadvány szerint – videofelvétel is készült, az alábbi megállapításokra jutott.

A panaszos igazoltatására az említett napon, az elrendelt fokozott ellenőrzés alatt és arra hivatkozva került sor. A Testület itt utal az Indokolás III. részének 2) pontjában kifejtettekre, amelyek szerint az említett helyszínen a fokozott ellenőrzésre alapított intézkedések nem tekinthetők jogszerűtlennek, sem aránytalannak, hiszen több rendezvény is folyamatban volt a közelben, amely miatt egyszerre nagy létszámú csoportok mozogtak több irányba. A panaszossal szembeni intézkedés jogalapját az Rtv. 30. § (1) bekezdése, valamint a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése biztosította. A Testület már a 4/2009. (I. 7.) számú állásfoglalás Indokolása III. részének 2. pontjában is kimondta, hogy a rendőrségnek azon eljárását, hogy a kiemelt kockázatú rendezvényekhez közeli időpontban és helyszíneken igazoltatásokat végez, indokolják az elmúlt időszak tapasztalatai, és az, hogy a különböző rendezvényekhez kapcsolódó jogellenes cselekmények résztvevőinek utólagos azonosítása jelentős nehézségekbe ütközik, márpedig a közrend és közbiztonság fenntartásának szempontjából nagyon fontos, hogy az ilyen magatartásokat hamar és következetesen kövesse felelősségre vonás.

A demonstrációkhoz kapcsolódó közrend elleni cselekmények elkövetőinek utólagos azonosíthatósága iránti igény az adatrögzítés lehetséges preventív hatásait is figyelembe véve indokoltá teszi az igazoltatások foganatosításán túlmenően az igazoltatott személyek adatainak rögzítését is. A személyes adatok védelméhez fűződő jog ilyen helyzetekben összeütközésbe kerül a közrend és közbiztonság alkotmányos értékével, illetve az a mögött húzódó és abban megtestesülő egyéni alapjogokkal (a békés rendezvényen résztvevők gyülekezési joga, véleménynyilvánítási joga és testi épséghez fűződő joga). A Testület

álláspontja szerint az alkalmasság, szükségesség és arányosság tesztjét alkalmazva, a személyes adatok védelméhez fűződő jog ilyen jellegű korlátozása egy demokratikus társadalomban megengedhetőnek minősül.

A fent írtak szerint a Testület azt is figyelembe vette, hogy a panaszosnak, aki saját bevallása szerint is átment a rendőrsorfalon, megvolt a lehetősége arra, hogy a panaszban említett nap eseményeiről, a fokozott ellenőrzés elrendeléséről, illetve annak lehetséges következményeiről előzetesen tájékozódjék, így tisztában kellett lennie azzal, hogy amennyiben a rendezvény helyszínének közelében tartózkodik, az igazoltatására sor kerülhet. Az intézkedésről – a panaszbeadvány szerint – készített rendőrségi videofelvétel jogalapját az Rtv. idézett 42. § (1) bekezdése biztosította; a Testület azonban megjegyzi, hogy olyan a rendőrség által készített videofelvételnek, amely konkrétan a panaszossal szembeni intézkedést rögzített volna, az ügy vizsgálata során nem került birtokába.

A panaszos kifogásolta azt is, hogy igazoltatásakor az intézkedő rendőr az adatait nem ellenőrizte le a Schengeni Információs Rendszerből illetve a körözési rendszerből. Amint az az Indokolás II. részének 4) pontjából is kiderül, a rendőrség megállapította, hogy az ott említett időpontban a panaszos adatait az intézkedő rendőrök ellenőrizték (körözési rendszerben nem szerepelt), és az ezzel kapcsolatos dokumentumokat meg is küldték a Testületnek. A Testület azonban megjegyzi, hogy a panaszos semmiféle alapvető jogával nem lehetett volna összefüggésbe hozni azt sem, ha vele szemben az adatok ellenőrzése elmarad, ilyen esetben az ugyanis, hogy a panaszossal szemben – adott esetben legalább is részben – nem intézkednek, neki alapjogsérelmet nem okozhat.

Mindezek alapján a Testület véleménye szerint a panaszos által kifogásolt igazoltatások és az igazoltatásról kiállított igazoltató lap összefüggésében a panaszos tisztességes eljáráshoz, valamint személyes adatai védelméhez való alapvető jogai nem sérültek.

3) A panaszbeadvány azon részéről, amelyben a panaszos azt kifogásolta, hogy őt egyik alkalommal egy „azonosító számot láthatóan nem viselő egyén” igazoltatta [vö. Indokolás II. rész 2) pontja] a Testület nem tudott állást foglalni, mivel e körülményt illetően a panaszos leírása és a rendőrségi dokumentumok teljes mértékben ellentmondanak egymásnak, olyan felvétel pedig nem került a Testület birtokába, amely a panaszolt intézkedést, vagy az azt foganatosító rendőr ruházatát rögzítette volna.

4) A panaszos beadványában azt is említette, hogy a Bajcsy-Zsilinszky úton, az útlezárás alkalmával „felfegyverkezett rendőr bűnözők tömege több esetben rátámadt a békés polgárokra.” E körülményt illetően, a túl általános

megfogalmazás miatt, valamint azért, mert a panaszos konkrétan őt magát ért kényszerítő eszköz-alkalmazást nem említett – márpedig az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint mindenki csak a saját nevében, az őt magát ért rendőri intézkedések, kényszerítő eszköz-alkalmazások, ezekkel kapcsolatos mulasztás, illetve egyéb rendőri kötelezettségek megsértése miatt fordulhat panasszal a Testülethez –, a Testület további érdemi vizsgálatot nem folytatott.

V.

Az Indokolásban kifejtettek szerint a Testület megállapította, hogy a panaszos által kifogásolt alkalmi rendőrségi útlezárások, a rendőrségi felvilágosítások, az igazoltatások és az adatrögzítés az Indokolásban kifejtettek miatt jogszerűen korlátozták a panaszos személyi szabadságát, gyülekezési szabadságát, illetve nem sértették a panaszos tisztességes eljáráshoz és személyes adatok védelméhez való alapvető jogait, azonban a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelme kérdésében – az azonosító szám viselésével összefüggésben – a Testület nem tudott állást foglalni.

Mindezek alapján a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján átteszi az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez.

Budapest, 2009. augusztus 5.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag